

Spis treści

Wstęp	9
1. Od operacji do metareprezentacji	19
1.1. Podmiot <i>wypowiadania</i>	19
1.2. Operacja: <i>tam, gdzie umysł dotyka języka</i>	25
1.3. Henri Adamczewski: metaoperacja w języku i tłumaczeniu	30
1.4. (Nie)możność tłumaczenia: aporie języka a metareprezentacja	39
2. Podmiotowość tłumacza: mediacja i pasja jako <i>teloi</i> w tłumaczeniu	49
2.1. Humanistyczny wymiar mediacji: paradygmat porozumienia i działalność transdyscyplinarna	49
2.2. Tłumacz jako mediator	54
2.3. Teoria podmiotu tłumaczącego według Antoine’a Bermana	62
2.4. Psyche i subiektywizm. Biograficzne uwarunkowania procesu tłumaczenia	67
2.5. Pasja tłumaczenia: między przyjemnością a otwarciem na <i>Innego</i>	74
3. Wokół tłumacza: Maryla Laurent	83
3.1. Kontekst biograficzny	83
3.2. <i>Analiza z wnętrza tekstu</i> . Koncepcja tłumaczenia	92
3.2.1. Pozycja tłumaczeniowa: tłumacz wobec dwutekstu	94
3.2.2. Pozycja językowa: duch i gramatyka języka	103
3.2.3. Pozycja skryptyralna: styl, literackość, dzieło	117

3.3. Dyskurs historyczny, ideologiczny i literacki regulujący normy tłumaczenia polsko-francuskiego	126
4. Mediacja dyskursu. Wokół tekstowości: dwa języki, dwie poetyki, dwa światy	147
4.1. Kohezja tekstu, koherencja dyskursu: konektory	149
4.1.1. <i>O małych słowach</i> : uwagi wstępne	149
4.1.2. Dodawanie konektorów	153
4.1.3. Usuwanie konektorów	161
4.1.4. Modyfikowanie relacji czasowej i logicznej	175
4.1.5. Podsumowanie	177
4.2. Dynamika narracji: konstrukcje awerbalne	180
4.2.1. Uwagi wstępne	180
4.2.2. Równoważnik zdania w języku polskim: ujęcie systemowe i stylistyczne	181
4.2.3. Równoważnik zdania w języku francuskim	184
4.2.4. Równoważnik między językami	190
4.2.5. Podsumowanie	199
4.3. Poziomy i rejestry języka	202
4.3.1. Uwagi wstępne	202
4.3.2. Rejestry językowe: leksyka i składnia	204
4.3.3. Powtórzenia: stylistyka i redundancja semantyczna	212
4.3.4. Przekleństwa i wulgaryzmy	220
4.3.5. Podsumowanie: dyskurs społeczno-literacki	228
5. Mediacja w kulturze: <i>wpisać Innego</i>	237
5.1. Kresy: przetłumaczyć świat, którego nie ma	241
5.1.1. Uwagi wstępne	241
5.1.2. Dialekty Kresów i stylizacja języka	243
5.1.3. (Nie)przetłumaczalność dialektu	247
5.1.4. Kresy zachowane w przekładzie	250
5.1.5. Podsumowanie	257

5.2. Rosja i Gułag: <i>długa wspólna, choć nie najszcześniejsza historia</i>	259
5.2.1. Uwagi wstępne: trzeci język w przekładzie	259
5.2.2. Barbara Skarga: autor i język w innej rzeczywistości	261
5.2.3. Techniki tłumaczenia rusycyzmów oraz łagiernego socjolektu	264
5.2.4. Podsumowanie	270
5.3. (Wy)tłumaczyć Polskę: historia, polityka, literatura, język	273
5.3.1. Uwagi wstępne. Homologia pośrednia a <i>pragmatyczne uzupełnienia</i> tłumacza	273
5.3.2. <i>Od zawsze przyjaciele</i> . Pamięć przeszłości: czytelnik francuski wobec polskich realiów	276
5.3.3. Głos tłumacza: perytekst i epietekst	297
5.3.4. Podsumowanie	305
Wnioski	309
Bibliografia	319
Streszczenie	347
Résumé	351
Summary	355
Indeks nazwisk	359